

עמנואל עמרם אביטבול (מנו)

נולד בי"ט סיון ה'תשכ"ג (11/6/1963)
נפטר בכ"ב אב התשס"ד (9/8/2004).

"הודו לה' כי טוב כי
לעולם חסדו"
(תהילים קל"ו)

הקדמה

כמה שנים חלפו מאז פטירתו של עמרם- עמנואל,
 בטרם עת בתאונת הדרכים המחרידה. זה היה
 בכ"ב אב תשס"ד. עולמם של משפחתו נחרב וכך
 גם עולמם של חבריו הרבים. החוברת כוללת את
 תולדות חייו של עמנואל היקר בתוספת תמונות
 ממהלך חייו של עמנואל ומשפחתו. כמו כן, הוספנו
 הספדים שנאמרו בשבעה, ובשלושים, כמו גם
 דברי פרידה והתייחדות מבני המשפחה,
 מהחברים של מנו- משיבת כפר מימון, מנתיבות,
 מהצבא, מהשכונה וחברים ומהעבודה. תמונות
 ממהלך חייו של עמנואל ומשפחתו. בנוסף,
 הוספנו דברי תורה, שנאמרו בימי הלימוד ועוד
 כמה דברים שראינו לנכון לצרף כאן. במהלך
 איסוף החומר ושמיעת הדיבורים על עמנואל
 היתה התרגשות רבה. הכרנו איש יקר, איש
 ששואף לאמת, איש עם נכונות רק לעזור ולתרום
 למדינה מחד ומאידך לא מוותר על משפחתו.
 ראינו את רגישותו ועדינותו, את נשמתו הזכה.
 תודה הרבה לעמנואל היקר על כל תרומתו הרבה
 שננסה מעט, כמה שרק אפשר לגעת בה, פה בין
 דפי הספר.

בשעה שאדם נפטר מן
העולם הקב"ה אומר
למלאכי השרת ראו
מה הבריות אומרות
עליו
(קהלת רבא פס' י"ב)

ילדות

ילדותו ומשפחתו של עמנואל

עמנואל נולד בשנת 1964 בעיר ליון שבצרפת.
 להוריו קוראים שלמה ואסתר, והם נולדו בעיר
 קזבלנקה שבמרקו. במשפחתו של עמנואל
 חמישה אחים כולל עמנואל. האח הבכור, מרדכי,
 נולד בפריז שבצרפת בשנת 1961 אחריו היו שתי
 תאומות: מרים ורותי נולדו ב - 1966 בליון
 (צרפת). ושרה שנולדה ב - 1967 בפריז - עיר
 הבירה של צרפת. לאחר בר המצווה של מנו,
 משפחתו עברה לגור בנתיבות. בה מנו למד
 בישיבת כפר מימון.

עמנואל
בילדותו

ועוד תמונות מילדותו של עמנואל

בס"ד

**עמנואל עם אביו -שלמה בבר המצווה
שלו**

**בר המצווה של
עמנואל**

"טוב שמן טוב ויום
המוות מיום היוולדו..."
(קהלת ז')

יום מיתתו של אדם,
גדול מים לידתו, למה?
שביום שנולד בו, אין
אדם יודע מה מעשיו
אבל כשמת- מודיע
מעשיו לבריות.
(מדרש רבה- שמות מ"ח א')

בגרות

על האופי של עמנואל בילדותו ובתיכון

מנו אהב ללכת לספריה העירונית ולקרוא ספרי קומיקס.

חלק מסקרנותו בילדותו הייתה מלווה בטיפוס על עצים, בפירוק מכשירים והרכבתם מחדש. עמנואל אהב לקחת את אחיו ואחיותיו למסעות של הרפתקאות ולהשאיר אותם בדרך. מנו בתיכון:

מנו אהב פיזיקה ומתמטיקה. הוא העדיף ללמוד לבד לבגרויות. הוא היה חכם. ניתן לראות זאת מכך שמנו הלך לישיבה גבוהה מרצון בעודו רק בכיתה י"ב. במקביל לישיבה למד באופן עצמאי לבגרויות. לא זו בלבד, חבריו לכיתה אף העתיקו ממחברותיו חומר לבגרויות למרות שהוא לא היה נוכח בכיתה אלא יותר בישיבה.

על האופי של עמנואל בבגרותו

עמנואל היה סקרן מטבעו. רואים זאת למשל באחד מהמקרים שאחותו שרה סיפרה עליו. שרה למדה על פרויד והתעניינה בו, אז כדי שיוכל להתווכח איתה עליו ולשוחח איתה על דברים שאהבה עמנואל למד על פרויד. גם בבגרותו מנו אהב למצוא תשובות לכל דבר מתוך סקרנות ורצון לדעת דברים היטב בלי לחפף. הוא לא ויתר עד שהיה מוצא את אשר חיפש.

למנו הייתה אהבת הארץ גדולה בליבו. כשעלו ארצה אמר שלא רוצה לדבר בצרפתית אלא רק בעברית. רואים את אהבת האופי הישראלי של מנו גם בישיבה. כשהגיע לישיבה חילקו חלואה, ובתור צרפתי מנומס, שאל מי רוצה מהחלואה, עד שהבין שבישראל הנורמה היא שלא שואלים ומי שרוצה פשוט לוקח לעצמו. כשהבין זאת, זה מה שעשה, כי הוא רצה להיות ישראלי

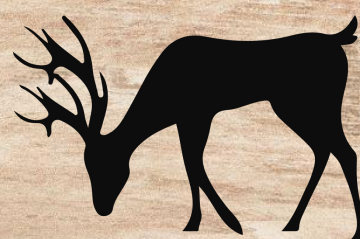

במקביל ללימודיו בתיכון מנו היה גם מדריך
בתנועת בני עקיבא. רואים מכאן שהוא ידע
למרות כל התמדתו בלימודים גם לשלב דברים
נוספים התורמים למדינה ולחברה.
מה שמייחד את חבריו של מנו זה שהם היו מכל
הגוונים. מנו היה בן אדם שמכיל, לא היו לו
סטיגמות.

מנו אהב לשתף את סביבתו בדברים שלמד
והחכים. הוא רצה שגם אחרים ילמדו ויחכימו
ממה שהוא למד.

בנוסף להכל מנו היה בעל אישיות חזקה. באחד
מהימים בזמן שהותו בישיבה הייתה הפגנה על
ימית והוא הופיע בה על אף שבישיבה לא ראו
זאת בעין יפה.

רואים שמנו היה איתן בדעותיו, מתמיד
בלימודים. יודע לשלב דברים, מדבר מעט
ועושה הרבה, אדם בעל חסד ומידות טובות.

היכרותם של מיכל ומנו

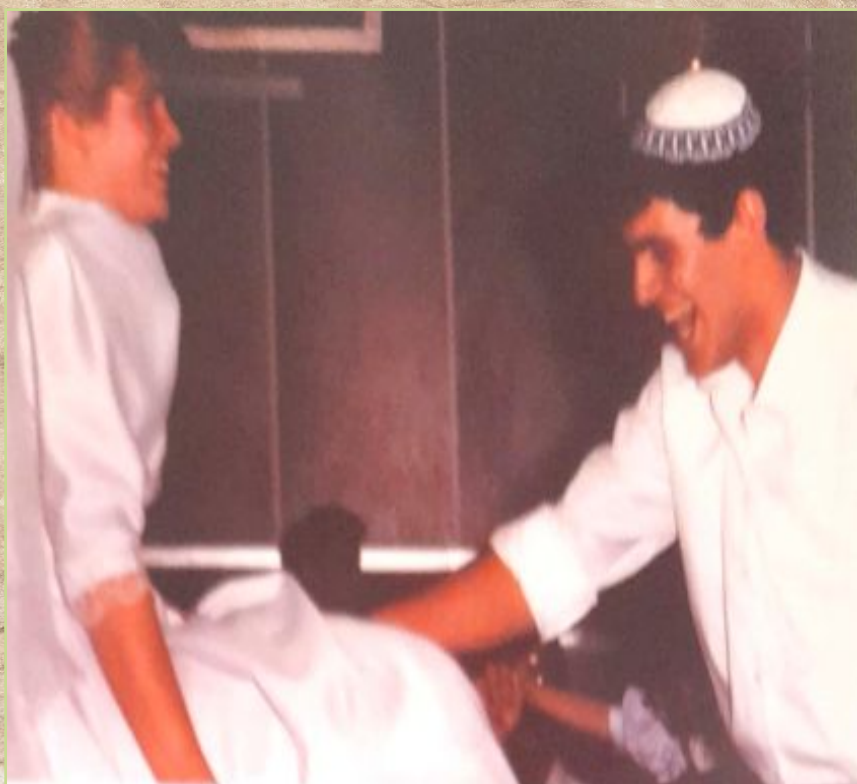
מיכל עבדה בנערותה עם נוער והכירה את
 עמנואל דרך בני עקיבא. במוצ"ש אחד מיכל
 הסתכלה עליו וידעה שאם היא לא תתחיל איתו
 הקשר שהיא חולמת עליו לא יתחיל ממנו. מיכל
 החליטה לגשת אליו ולשאול אותו משהו שיסקרן
 אותו, משהו פילוסופי. לבסוף, לאחר שדיברו מעט
 מנו הציע למיכל שילווה אותה לדירתה.
 למחרת, מיכל כתבה לו משהו בקשר למה שהם
 דיברו, והוא החזיר לה תשובה ואמר- "ידעתי
 שתכתבי לי".

וכך נהיה הקשר ביניהם.
 במשך הזמן מיכל התחילה ללמוד באוניברסיטה
 בגבעת רם- חקלאות. אחר כך עברה ללמוד
 שנתיים ברחובות ובמקביל עשתה תעודת הוראה
 בביולוגיה.

תמונות של מיכל ומנו

מאורסים

החתונה!

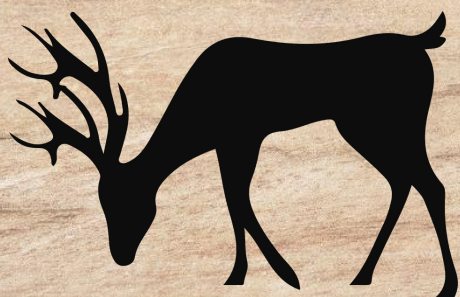
צבא

מערכת היחסים של עמנואל עם חייליו

בצבא

עמנואל היה בקשר טוב עם החיילים שלו, הם כיבדו אחד את השני. אחד מהם אמר שהוא לא יכל להסתכל לו בעיניים מרוב כבוד. עם זאת הוא היה קשוח איתם כשהיה צריך. בזמן שהיה צורך לעמוד בזמנים, תמיד הוא והחיילים שלו הקפידו לעמוד בזמנים. החיילים וחבריו של עמנואל תמיד כיבדו, העריכו והעריצו אותו. לעמנואל היה חבר טוב מאוד בשם ציון וכל הזמן היו ביחד בצבא. כשהוא פגש את ציון הם למדו הכל אחד עם השנייה. עשו את כל תהליך הצבא ביחד. אך, ציון נהרג מירי של צלף בלבנון.

התנדבותו של עמנואל

בזמן שעמנואל היה בלבנון הוא התנדב להיות
 בטנק הראשון, אך היה מוקש בדרך והוא פחד
 שהטנק ישרף. הוא ביקש מכולם לרדת מהר
 מהטנק אבל אחד החיילים שהיו איתו בטנק, היה
 בהלם ומרוב ההלם לא הצליח לקפוץ מהטנק,
 ולכן עמנואל סחב אותו על גבו ובכך הציל את חיי
 שניהם (של עצמו ושל החייל). כשהם ירדו
 מהטנק הם גילו ששתי הרגליים של עמנואל
 מרוסקות.

כחצי שנה מאז מה שקרה עמנואל היה בשיקום
 בבית חולים ולבסוף כרתו לו רגל.
 למרות העובדה שהיה נכה, עמנואל המשיך
 לעסוק בספורט, בעיקר בסקווש.

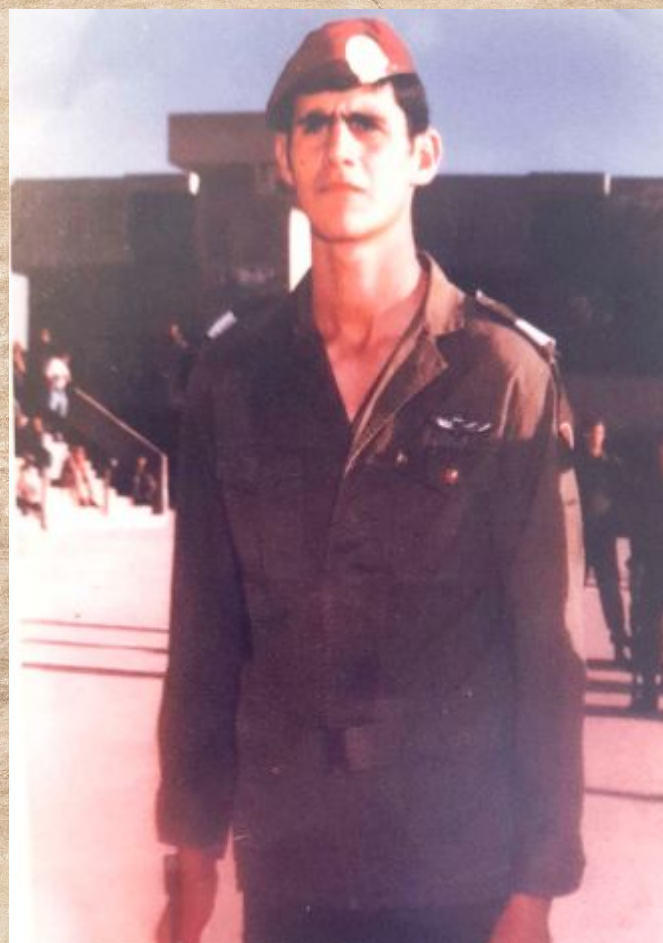
**עמנואל
באמצע
תרגיל
חטיבתי
בצבא**

**עמנואל
מתפלל בצבא**

תמונות מהצבא

**סיום קורס
קצינים**

**בשטח, עם
התפילין**

"...באין תחבולות יפול
עם ותשועה ברוב
יועץ"
(ישעיהו ח' י')

עמנואל כאבא

השליחות בבלגיה

מיכל ומנו יצאו לשליחות בבלגיה ושם בנם
הקטן נולד- יהונתן. זה היה ב1999.
שליחותו הייתה משהו סודי שאסור לדבר עליו.
הוא היה דובר צרפתית.
המשפחה הייתה אומללה כיוון שכל השליחות
הזו גרמה למנו כמעט לא להיות בבית עם מיכל
והילדים- זה התווסף לקושי שהם בארץ זרה
וללא משפחה.
שרה, אחותו של עמנואל גרה אז בצרפת
והידיעה הזו ניחמה את המשפחה שיש להם
קרוב מהמשפחה ביחד איתם. הם היו נפגשים
ומבלים איתה.
בשלב יותר מאוחר מנו הבין שהשליחות מקשה
על מיכל והמשפחה והחליט כי את יום ראשון
בשבוע (יום ראשון בחו"ל הוא יום חופש כמו
בשבת) הוא יקדיש למשפחה.
בימי ראשון מיכל, מנו והילדים היו יוצאים
לבלות במוזיאונים, בסקי, בטיולים משפחתיים
ועוד דברים שגיבשו ונתנו כוח למשפחה. אופיר
מספר שהם הספיקו לראות עולם יותר מכל
בנאדם אחר.

לא זו בלבד, עמנואל אמר שיום ראשון זה היום
 לעשות סדר לכל השבוע. כי בעצם כל השבוע הוא
 לא היה בבית. הוא היה עוזר בבית לילדים בהכנת
 שיעורי הבית והלימודים וגם בארגון הבית.
 לעמנואל היה חשוב גם העניין של הרגשת השבת
 על אף שהם לא בישראל. ולכן בימי שישי בערב
 עמנואל והילדים היו הולכים לבית הכנסת במשך
 חצי שעה!

נעמה (ביתם של מנו ומיכל) הדגישה כי אביהם
 היה משקיע בכל דבר במיוחד אם זה קשור לילדיו.
 אפילו בפתקי איחור- עמנואל היה בודק במילון
 שאין לו שגיאות כתיב.

ההשקעה של עמנואל כאבא

עמנואל היה עם דיסלקציה של שגיאות כתיב וכפל. למרות זאת, היה מתקשר לאמו כדי שתראה אם יש לו שגיאות כתיב בפתקי איחור של ילדיו.

רואים כמה מנו היה טורח ועושה למען ילדיו. הדיסלקציה שלו רק מעצימה את עמנואל. הוא היה מתמיד ומשקיע על אף הדיסלקציה שלו. הוא לא ראה את הדיסלקציה כמחסום שעומד לפניו, אלא כקרש קפיצה שרק מאתגרת אותו ומעצימה אותו. גם בלימודיו באוניברסיטה היה משקיע הרבה מאמץ כדי להצליח. ואכן הוא קיבל ציונים מעולים והישגיו היו גבוהים. מי שלא ידע שלמנו היה דיסלקציה חשב שהוא בנאדם רגיל.

מנו היה מספר שבעקבות תפקידו במוסד זמן האבהות שלו היה מוגבל. בזמנים שכן היה, היה צריך להיות מאוד נוכח. כל זמן שהיה עם משפחתו היה מנצל את הזמן עד תומו.

נעמה סיפרה שאחת המורות לא התחשבה בה על כך שלא ידעה כל כך את השפה ואת האיות וסימנה לה עיגול אדום של טעות. מנו הלך איתה למנהל ודיווח על המורה ההיא והוא אמר שהיא גויה ואין לה רגשות. רואים שלעמנואל היה חשוב בכל מצב לא להרים ידיים ולטפל עד שמשיגים תוצאות.

למנו היה עצוב וקשה מאוד שבזמנים קריטים עם
ילדיו הוא לא נמצא. כמו, מסיבות בגן של ילדיו.
הוא לא ראה את יונתן בפעם הראשונה שהתחיל
ללכת ופספס את הפעם שהוא אמר את המילה
הראשונה. היה לו כל כך קשה עד שהוא בכה על
זה. מנו היה אומר לעצמו שאיזה מן אבא הוא ואולי
כשילדיו יגדלו הם ישנאו אותו על כך.
מנו אהב מאוד את תפקיד האבהות. ובשליחות
הוא למד להעריך את זה.

בארץ

עמנואל ומיכל החליטו כשהגיעו לארץ לעשות שיפוץ בבית. כשהיו בארץ החליטו לחגוג לאמו של עמנואל יום הולדת 60 בכך שיסעו 3 ימים למלון. וכך, במקביל, לתת לעצמם הפוגה מכל הלחץ. בלילה השני עמנואל התנצל בפני כולם ואמר שהוא רוצה להספיק לרדת לאילת לצלול. הוא נסע לשם עם אופנוע. בדרך היתה תאונה קשה שאותה לא הצליח לשרוד.

למיכל סיפרו זאת רק בבוקר כי רצו לתת לה לישון. בבוקר הודיעו לה מה קרה והיא היתה בהלם. היא היתה בטוחה שיחזור בשלום. בחיים היא לא חשבה שמהו יקרה לעמנואל. תמיד היא סמכה עליו. ותמיד הוא יצא בסדר מכל דבר.

הילדים מספרים

אופיר נסע למחנה בבני עקיבא באותו יום שעמנואל
נסע לאילת.

כשאביו הסיע אותו הוא שאל אותו אם חסר לו משהו
והם עצרו בקניון לקנות. הם קנו אספרסו ולאחר מכן
אביו הסיעו למחנה. כשאופיר יצא מהרכב אביו אמר
לו ואלו היו מילותיו האחרונות לאופיר בנו-
"אל תעשה משהו שאני לא עושה".

לאחר שנודע הדבר, אופיר שאל את אמו אם הוא
יכול לבוא איתה לחדר קירור לראות את אביו. אמו
בהתחלה סירבה בטענה שהוא רק בן 15 וזו חוויה
קשה לראות אבא כגופה. אך אופיר התעקש ובסוף
היא נענתה לבקשתו.

כשהגיעו אופיר זיהה אותו ישר, רץ לגופה וחיבק
אותה. אופיר הוריד את הכיפה מעל ראשו ושם
אותה על ראש אביו. הוא טען שהוא רוצה שאביו
יקבר עם הכיפה שלו.

תמונות

**עמנואל
ומשפחתו בבר
המצווה של
אופיר - בנם
הבכור.**

טיול לסקוטלנד

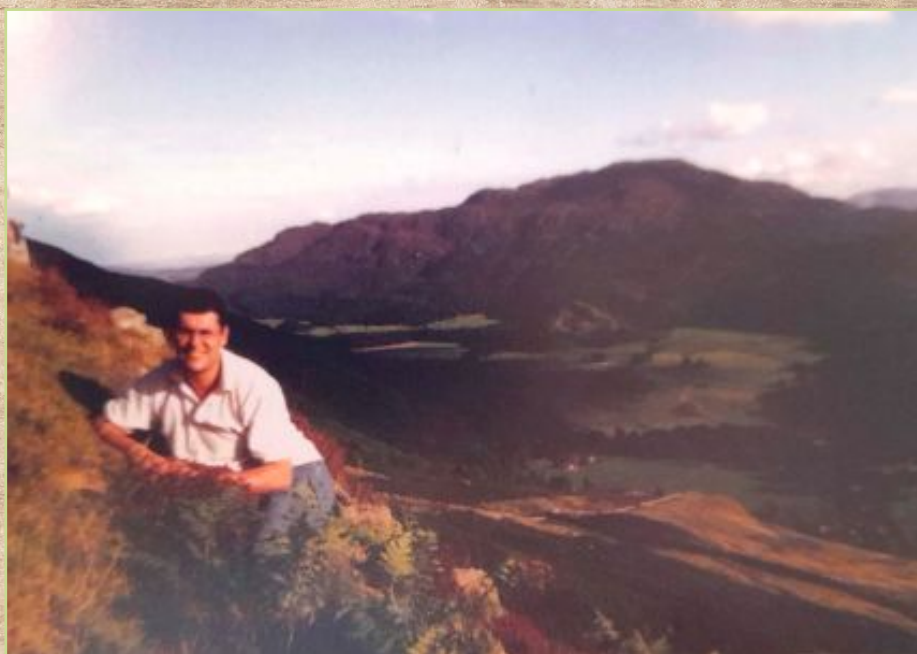
לרגל יום הולדת ה-70 של אבא

סקי באלפים

מגרש הטניס בבריסל

דרום צרפת

המשפחה לרגל 20 שנות עלייה:

"כשנולדת בכית,
והעולם היה שמח.
חייה את החיים כך
כשתמות יבכה העולם
ואתה תשמח"
(אמרה עתיקה)

דרכי הנצחה

גן עמנואל / חשמונאים

ההנצחה הכי גדולה זה 4 הילדים:
-אופיר בן 33
-נעמה בת 30
-צופיה בת 28
-יהונתן בן 21 (בצבא, לוחם בסיירת גולני)
הם כל הזמן מספרים עליו דברים.

טיול משפחתי
לנורמנדי

פרויקט בבית ספר של נערים
נושרים - נערים בסיכון

**בפרויקט מכינים את התלמידים
לקראת הצבא.**

הכנת ספר על עמנואל:

**משפחתו של עמנואל כתבו עליו
ספר.**

קברו של עמנואל

אֲדַרְבָּהּ, תֵּן בְּלִבִּנוֹ
 שְׁנֵאָה כָּל אֶחָד מֵעֵלַת חֲבֵירֵינוּ
 וְלֹא חֲסֵרוֹנָם
 וְשִׁנְדֵּבֵר כָּל אֶחָד אֶת חֲבֵירוֹ בְּדֶרֶךְ
 הַיָּשָׁר וְהָרָצוּי לְפָנֶיהָ, וְאַל יַעֲלֶה
 שׁוֹם שְׁנֵאָה מֵאֶחָד עַל חֲבֵירוֹ חֲלִילָה
 שִׁיָּהָא הַכֹּל נֶחֱת רֹחַ אֱלֹהֵיהָ.
 (מתוך תפילת ר' אלימלך מליז'סק)

דברי הספד

הספד מיוסי גבאי - בשם החברים בשכונה הירושלמית.

הספד בלוויה

... שאם אלוקים היה טייס אז אתה היית טייס

המשנה שלו.

"מנו,

יש אנשים שניחנו בחוכמה,

יש אנשים שבורכו בידיים טובות,

יש כאלו שבורכו באומץ,

יש כאלו שניחנו בכוח,

יש כאלו בעלי תושייה,

יש כאלו זיכרון מופלג,

יש כאלו שניחנו ביופי חיצוני,

יש כאלו ביופי פנימי,

יש כאלו שאכפת להם.

ולך, אתה ניחנת בכל התכונות ובכמות ניכרת.

אומרים ה' נתן וה' לקח ולך אלוקים נתן חכמה, אומץ,

כוח, תושייה, ידיים טובות ויופי חיצוני ופנימי.

לך עמנואל היה אכפת מכל אחד, ועם כל זאת לא גבה

ליבך והיית חבר נאמן לכולנו.

אמנם הסתכלת עלינו ממרום גובהך, אבל זה היה

בגובה העיניים.

ועכשיו כשאתה לא איתנו יותר, כגודל נתינתך כך גודל החוסר.

עמנואל, אפשר היה לעשות ממך מספר אנשים מוכשרים כל אחד בתחומו: איש מחשבים, פיזיקאי, רץ מרתון, צוללן, איש צבא ודברים אחרים שיפה להם השתיקה

רק לפני מספר ימים תכננו בשכונה לעשות ערב לכבוד החזרה שלכם אלינו. את הערב הזה כבר לא נקיים אבל, אנו עדיין רוצים לומר לך כמה אנחנו הערכנו ואהבנו אותך. תמיד חשבתי בליבי שאם אתה איפה שאתה, אז מדינת ישראל יודעת שיש לה את האנשים הכי טובים במקומות שצריכים אותם, וכן, יש לנו על מי לסמוך.

כל זאת הרבה בזכות אשתך מיכל, אשת חייל, שתמכה
 בך והחזיקה את המשפחה לכל אורך הדרך. השארת
 ארבע מתנות בדמותך: את אופיר, נעמה, צופיה ויהונתן
 ואנו מבטיחים לך שנעשה ככל שביכולתנו לסייע להם
 ולמיכל להתגבר על כל הקשיים ולהמשיך בדרך.
 רק אתמול סיפר לי צביקה שאמר לך שהוא "היה צריך
 לחיות שלוש פעמים בשביל להספיק מה שאתה מספיק
 לעשות בשנה". אבל, על אף שאתה עשית מה שאחרים
 לא העזו, לא חשבנו שזה יהיה כל כך קצר.
 סיפרת לנו פעם בבדיחות הדעת, שהחיילים שלך בסדיר
 אמרו לך שאם אלוקים היה טייס אז אתה היית טייס
 המשנה שלו. אז עכשיו אתה כנראה טייס המשנה.
 לך לשלום חבר ושמור עלינו ממרומים קח איתך את
 אהבתנו ותן לנו את הכוח להתגבר."

שלמה - אביו
בשבעה בבית

העלמין

אהוב על המקום ואהוב על הבריות...

עמנואל, בני היקר.

זכיתי לראות את פניך בפעם האחרונה בשמגר בחדר הקר.

אלה לא היו פניך החמודות שהייתי רגיל לראות, וגם לא היה החיוך היפה והמרשים שלך.

במקומם, פניך הביעו צער, אולי צער של סבל מהתאונה, או כעס מר על שהפעם פיספסת...

אני מקווה שלא סבלת הרבה, אני בטוח שהיית זהיר כמו תמיד, לא עשית טעות בנהיגה, התאונה נגרמה לך ע"י גורם חיצוני.

יש אומרים שהקב"ה קבע שכאן יסתיימו שנותיך הקצובות, וברגע זה נקטעו חיירך וגם משימותיך. אומרים שהיית גיבור ואף הצלת את המדינה, אבל אנחנו לא ידענו שהיית כזה גיבור, הכרנו אותך כבן חמוד, חכם וצנוע.

אהבנו אותך בני היקר, חבריך סיפרו לנו סיפורים
רבים עליך. אמרת להם שהיית גאה בהורים שלך
שמהם שאבת את הערכים החינוכיים
והחברתיים, שאתה אוהב אותנו.
סיפרת להם שאתה חייב לי עדיין בקשת סליחה
על אי נעימות שגרמת לי מזה הרבה שנים.
מנו, בני היקר, זה היה אירוע שולי אשר מזמן
סלחתי לך וגם שכחתי אותו.

בני היקר, פיזרת סביבך בחיים הקצרים שלך שפע של אהבה
וחסד, עדות לכך מאות החברים שבאו ללוות אותך אל מנוחתך
ונחלתך האחרונה.

היית אהוב על הבריות ומכאן גם אהוב על המקום.
מנו, בני היקר, אני מבקש את סליחתך אם לא הספקתי להיות
איתך.

נעמת לי בני היקר בחייך הקצרים והיינו גאים בך כפליים אני
ואמך.

הגיע העת למנוחה בני, אין לך יותר ריצות ומרתונים, לא טיסות
ולא משימות מסוכנות.

אנחנו אוהבים אותך ונמשיך לאהוב אותך ולזכור את פניך ואת
חיוך הידידותי.

הרשה לי הפעם לתת לך פקודה, התפלל בעדנו בפני כסא
הכבוד, התפלל עבור אשתך

היקרה, ילדיך היקרים, הורייך, משפחתך, חבריך היקרים.
 התפלל בעד העם הזה ובעד הארץ הזאת שכל כך
 אהבת וסיירת בה לאורכה ולרוחבה.

ואנו נתפלל לעילוי נשמתך הטהורה והזכה.

יהי זכרך ברוך

אבא

וייאן - חמותו**בשבעה****מגשים החלומות....**

כאשר מיכי פרצה בבכי לאחר שיחת טלפון קצרה עם מרדכי לפני כ - 17 שנה, בפעם הראשונה הבנתי שבתי מאוהבת בבחור בשם עמנואל, שעלה על מוקש בלבנון ושוכב פצוע בבית החולים רמב"ם. השבוע - שוב מיכי בוכה וכולנו יחד איתה.

עמנואל - היית בחור שלא בזבז זמן על חלומות, אלא קם והלך להגשימם. מיכי וכל אחד מילדיכם חוו חוויות בלתי נשכחות בארץ ובחו"ל - חוויות שמשפחות אחרות רק חולמות עליהן. הספקת המון בשלושים ותשע שנות חיים שהוקצבו לך. רגעים עצובים וקשים ורגעים של אושר ושמחה.

בפעם האחרונה שדיברנו יחד, רק שנינו, במגרש הטניס של כפר הנשיא (יום וחצי לפני התאונה הקטלנית) הודית לי על החופשה הנפלאה שהצלחנו לחגוג יחד בקיבוץ, וציינת שזו הייתה הזדמנות נהדרת להכיר את כל התינוקות שנולדו במשפחה של מיכי בתקופה שהייתם בבריסל. הזדמנות להכיר את המשפחה מקרוב, לאכול יחד "על האש", לשוחח, להתווכח, לטייל, להשתולל בבריכה ואפילו לרוץ בהרי הגליל לפני ארוחות הבוקר.

מי היה מאמין שאסון כה נורא מחכה לנו
באחד הפיתולים של כביש הערבה תוך 48
שעות !

עמנואל, שמענו עליך הרבה במשך השבוע
הזה - דברים שמרוב צניעותך, לעולם לא
ידעתי. סיפורים שבמשך הזמן יהפכו לאגדות
המשפחה. הספר בשם "ATLAS OF
PHILOSOPHY" שמיכי מצאה בתרמיל
שארזת לטיול לאילת, כבר הפך להיט ונקרא
"הספר". הספר הזה מאפיין אותך עמנואל -
רצונך העז לדעת הכל - סקרנותך
והתעניינותך לחקור כל שביל וכל שדרה של
החיים. להכשיר את עצמך בכל תחום -
פילוסופיה, מוסיקה, יינות, ספורט,
פסיכולוגיה. מאוד הערכת את האנשים
שלמדו את כל התחומים שאתה עוד לא
הספקת ללמוד אותם.

ארבעה ימים ברצוני לכתוב לך מכתב, אבל
לא ידעתי איך להתחיל. כעת קשה לעצור
את המילים הנשפכות לדף.

אסיים עם משפט שאולי מתאר הכל. משפט שמיכי
 אמרה אמרה לי דקות ספורות לפני החלפת בגדי
 אבל לבגדי שבת ביום שישי האחרון: מנו היה עקשן
 מאוד ולפעמים היה לי קשה עם זה... אבל, היא
 המשיכה באנגלית..

BUT HE WAS SO GOOD TO ME
 (הוא היה לי כל כך טוב).

עמנואל - כמו שאתה במחשבתנו תמיד אנו
 (Grandpa and I) לוקחים על עצמנו - כל עוד
 כוחות בידינו- לעזור ולשמור על מיכי, אופיר, נעמה,
 צופיה, וג'ון ג'ון.

וייאן

מחשבותיה של נעמה - שנה אחרי בתו - בת ה 12
 "אי אפשר ליפול בבור, חייבים להמשיך במרוץ"
 לפני קצת פחות משנה החזירו אותי באמצע מחנה
 של בני עקיבא. אמא הודיעה לי שאבא נהרג
 בתאונת דרכים. כולם עצובים ותמיד נהיה עצובים
 אבל תמיד כשאעשה דברים אחשוב איך אבא היה
 רוצה שאני אפעל. ידעתי שיהיה נורא עצוב אבל גם
 חשבתי שעם העצבות חייבים להיות גם שמחים -
 כלומר, החיים ממשיכים ואי אפשר ליפול בבור,
 חייבים להמשיך במרוץ. אמנם אבא חסר אך לעולם
 לא ארגיש בודדה כי תמיד אדע שאבא נמצא איתי
 ובתוכי. אני יודעת ומקווה שהמשיח יבוא במהרה.
 לסיום אל תשכחו לנצל ולהנות מכל דקה בחיים כמו
 שאבא שלי היה רוצה. ותחשבו שהוא תמיד רואה
 למעלה שמחים ולא רוצה לראות אותנו עצובים.

מיכל רעייתו בשלושים

אתה בחייך הקצרים תיקנת עולם...

מנו,

בחודש אלול לפני חמש שנים נהיינו רשמית חברים. לכל
אורך שנים אלו היית הכוח המניע שבי. דחפת אותי לבצע
דברים שרציתי אך היה לי קל יותר לדחות. אמרת לי:
"מיכי, אם את יודעת שאת רוצה את זה אז למה לדחות?"
אצלך זה היה כל כך ברור-חלומות מגשימים גם אם
הביצוע לא קל ויש בדרך הרבה קשיים -חייבים להתמודד,
לפעמים יש נפילות אך חייבים לנסות. רק אני יודעת כמה
כאבים סבלת בשנים הראשונות של

שיקומך לאחר הפציעה אך אף פעם לא התלוננת ותיק

היית מחייך. פעם שאלתי אותך-אין בכך כעס? אתה לא

שואל למה זה קרה דווקא לך? ענית לי- מה זה יעזור?

המבט צריך להיות קדימה. בימים הראשונים אחרי

התאונה חשבתי לעצמי, אולי הייתי צריכה להטיל ווטו

על האופנוע, אילו אמרתי מפורשות "לא" היית מקשיב

לי, אך מיד ביטלתי מחשבה זו. האופנוע כמו הרבה

דברים אחרים היו חלק ממהותך, אילו הייתי משנה זאת

הייתי בעצם משנה אותך והרי התאהבתי במי שאתה.

היום הכוח המניע שלי הוא ילדינו המקסימים שכל כך

אהבת.

בתקופת השליחות, בשיחות הטלפון שלנו שאלת והתעניינת
 בכל אחד מהילדים, אפילו ניסית דרך הטלפון לעזור בשיעורי
 בית. אמרת לי פעמים רבות שכואב לך שאתה מחמיץ את
 רגעי היום יום עם הילדים ושאתה מקווה שהם לא יכעסו עליך
 בעתיד. מנו, דע לך, הילדים שלך, שלנו, כל כך גאים באבא
 שלהם, תמיד היו והיום אחרי כל מה ששמעו עליך בתקופת
 השבעה ולאחריה, לעולם לא יכעסו על כך שלא היית איתם
 יום יום בשנים האחרונות. כיום הם מבינים שאבא שלהם
 עסק בעבודת קודש למען בטחון המדינה, עבודה שכל כך
 אהבת,

היית יוצא מהבית ביום שני בבוקר כשברק בעיניך. הצלחת
 להשלים את זמן האיכות איתנו בחופשות ובסופי שבוע.
 הספקנו יחד, כמשפחה, ללמוד ולהכיר תרבויות, מקומות
 ואנשים, חוויות אלו תמיד יישארו כזיכרון מתוק בראש ובלב.
 לעיתים קרובות התנצלת בפני על כך שאתה מאמלל אותי
 בגלל הבודה שבחרת ובגלל "כל שיגעונותיך" אבל אני אף
 פעם לא הרגשתי אומללה, תמיד הייתי ותמיד אהיה גאה על
 כך שלי יש בעל מוכשר, אמיץ חכם ישר כן והגון, רגיש לכל
 אדם, מוכן לעזור בכל שעה.

בזמן השליחות העברת שיעור בתיקון ליל שבועות בבית של
 גודי ואריק- קראת לשיעור היהדות והזמן, מצאתי השבוע את
 הרשימות שהכנת לקראת השיעור ומצאתי את המשפט
 "הזמן ביהדות מאפשר תיקון". מנו, אתה בחיך הקצרים
 תיקנת עולם, לא על ידי הטפת מוסר ודיבורים על...אלא,
 תיקנת עולם במעשים. שימשת דוגמא אישית לסובבים אותך
 ובעיקר לילדיך ולי. שימשת לנו דוגמא של איך להיות יהודי
 שומר מצוות ומעל הכל אדם. אני מבטיחה לך שבכל כוחי
 אנסה להמשיך להשריש בילדינו את דרך חיך, את הכמיהה
 לבצע דברים בדרך הטובה

עם מבט תמיד קדימה להלאה, מה עושים הלאה? אמרנו
 כשהתחתנו שאף פעם לא ננפץ אחד לשני חלומות, מנו, אני
 והילדים נמשיך להגשים חלומות ואני בטוחה שעוד תהייה
 גאה בנו. היית אב מסור, בעל אוהב והחבר בכי טוב שלי.
 אתה זוכר בטיול האחרון שלנו בספרד, בנוף הפראי של
 הפירנאים בגובה 2300 מטר אמרתי לך, "מנו, אני מרגישה
 כאילו רק אתה אני ובורא עולם קיימים כרגע בעולם". היום
 אתה לבדך מול בורא עולם, שמור עלינו משם,
 אוהבת ומתגעגעת נורא מיכי.

דברי סיכום

דברי סיכום מאורה לי ועדן - תלמידות

אולפנת בני עקיבא טל רמות

פרויקט ההנצחה הזה היווה חלק מאוד משמעותי עבורנו. ראשית כל, למדנו שכוח הרצון וההתמדה יכול להיות מאוד חזק אצל האדם (כמובן שהכל תלוי באותו אדם). ראינו זאת אצל עמנואל זכרנו לברכה, שהיה אדם מאוד מיוחד, היו לו הרבה כוונות טובות, כוח רצון ואומץ כלפי אחרים. הוא תמיד כיבד, עזר ועשה הרבה טוב לאנשים אחרים, תכונה זו היא מאוד מאוד חשובה. שנית, אנחנו - אני, עדן ואיילה הלר - המדריכה שעשתה איתנו את כל הפרויקט הזה, חילקנו את התפקידים בינינו ולפעמים אני ועדן עשינו ביחד את אותם הדברים, אך לפעמים אני עשיתי כמה חלקים לבד - בעצמי בעבודה, ועדן גם עשתה חלקים מסוימים בעבודה לבד. ואילה גם עשתה את החלק שהיא הייתה צריכה לעשות. אבל בגדול, אנחנו כן עבדנו כולנו ביחד והיה לנו כיף לעשות את העבודה הזאת. והדבר שהיה לנו בו עוד יותר כיף זה העובדה שאנחנו ידענו שבסוף בסוף - מכל פרויקט ההנצחה הזה ייצא ספר עם 50 עמודים שאנחנו בעצמנו עשינו וכתבנו שבו מסופר על חייו של עמנואל ז"ל.

בנוסף לכך, פרוייקט ההנצחה הזה תרם לנו מאוד בכך שלמדנו דברים חדשים גם על עצמנו וגם על אחרים. לדוגמא: למדנו על עצמנו, שאנחנו יודעות לכתוב ולנסח בצורה באמת טובה, גם אם זה בשפה קצת גבוהה, ברור שלפני שאנחנו מתחילות לכתוב, אנחנו חושבות איך לנסח את זה בצורה טובה ומתלבטות, כי אנחנו רוצות שזה יהיה באמת בצורה טובה. ובאמת בסוף אנחנו מצליחות לכתוב ולנסח בצורה יפה וטובה ב"ה.

יתר על כן, למדנו לקחת את הדברים בפרופורציות ולא להתלונן ולקטר על כל דבר, כי יש אנשים שסובלים הרבה, ה' ישמור והם לא מתלוננים. אז למה שאני אתלונן? ועוד במיוחד על משהו שהוא סתם משהו קטן והוא בכלל לא קריטי. למדנו על אחרים שיש אנשים כמו עמנואל ז"ל שבאמת מוכנים להקריב מעצמם המון בשביל אחרים ואנחנו לא מתכוונות לדברים פשוטים וקטנים, אלא באמת לדברים גדולים ומשמעותיים. ובאמת לא כולם מוכנים להקריב מעצמם הרבה בשביל אחרים אבל יש מעטים שכן מוכנים לעשות את זה. ומי שכן מסוגל לזה אז באמת כל הכבוד לו מכיוון שזה לא מובן מאליו.

פרויקט ההנצחה הזה היה עבורנו חוויה שאנו תמיד נזכור. היה לנו קצת מאתגר, אבל בסופו של דבר היה לנו באמת כיף לכתוב את הספר הזה עם איילה הלר - המדריכה שעשתה איתנו את העבודה - פרויקט ההנצחה.

דברי סיכום מאיילה - סטודנטית במכללת

בית וגן

קודם כל רציתי להגיד שנפלה בחלקי זכות עצומה. זכיתי להכיר ולחוות עוד קצת מהטוב שיש בעולם. זכיתי להכיר בן אדם שכל התכונות אצלו משתלבות יחד בהרמוניה ויוצרות אישיות כל כך מיוחדת. עמנואל היה אחד שמוכן להקריב הכל בשביל המדינה, בשביל המשפחה, בשביל אשתו. זה מדהים בעיני לראות שיש בעולם כזו מסירות. צריכים ללמוד ממנו. למדתי להכיר איש לוחם. איש עז נפש. איש שלא מוותר על אף הקשיים. תמיד היה עושה את המקסימום שיכל. הבנתי שהמעט שאחנו יכולים לעשות הוא לנסות לדבוק במעלותיו הטובות. להיות אנשים שואפים, אנשים שלא מחפשים עיגולי פינות. אנשים שלא נכנעים לבינוניות ואפילו אנשים שלא תמיד מסתפקים במצויינות. אנשים שיודעים לקבל ביקורת ולהיבנות ממנה. דבר נוסף שמאוד נגע לליבי ולנשמתי הוא ההכלה המטורפת שהייתה לעמנואל שאני חושבת על זה כמה היא כל כך רלוונטית וצריכה להיות עכשיו בדורנו, במדינה ובכל מקום. עמנואל היה בן אדם כנה. המקום הענק בלב של עמנואל לכולם לא סתר את הכנות והעקרונות שאיתם הלך עד הסוף וזה מה שמדהים בעיני. בדיוק בימים אלו, ימי ספירת העומר, ימים שבהם עם ישראל מתאבל. על מה? על זה שתלמידי ר' עקיבא לא נהגו כבוד זה לזה. ודווקא עכשיו אנחנו צריכים ללמוד מעמנואל היקר, אנחנו צריכים להכיל, צריכים להבין שאנחנו עם ישראל - עם אחד יחיד ומיוחד. שהכוח שלו, שהקדושה שלו, מתגלה דווקא כאשר הוא מאוחד. בדיוק היום היה ערב יום הזיכרון לחללי צה"ל. כשעמדתי בצפירה, חשבתי על עמנואל. וקיוויתי והתפללתי בליבי שחיילי עמ"י הקדושים וביניהם עמנואל היקר יתנו לנו מהכוחות שלהם, יצליחו להחדיר בליבנו אמונה, אהבה, הכלה. רצון להיות אנשים קדושים, אנשים טהורים. אנשים שמוכנים למסור את נפשם. תודה על הזכות הגדולה לקבל חלק מהטוב הזה.

יש דברים שרציתי לומר
ואינם נענים לי
המילים שבחרתי אינן
הטובות מכולן
עמוקים מיני ים הסודות
שאינם מובנים לי
שאולי לא אבין, לא אבין
לעולם...

(יעקב רוטבליט)

**מכתב
שעמנואל
כתב לניחום
הורים שכולים
שנה לפני
פטירתו**

יתכן וכוונת הירידה הנה ליוזיטא לבוא יור בשלמות
 של האמונה של אברהם באל, שלמות כה גדולה עד שסוף
 קצתו ^{אברהם} צמחה בין ציוני ה' עיקריה אור יצחק לבין
 הולדג עם ישראל, ואזנה כה שלמה כן שהיא: על
 קדמית. קניסין זה הושלמה האמונה של יאקובי, מאור, קמור
 נסין אברהם שיה וטובימלך.
 אנו קנו של אברהם זכיה כל אחד ברמזו, קאמונה זו שהם
 בה קשה וטאקת לדתיה.
 בקדמית אלה נשואים דנינו אל אורם נבחר ציבור, יתיה סקור:
 נבחרו קצתן של שלחור ונבחרו הצבור, ציין שנתו גם כן בקדמית,
 דנשימא האמונה, ואף לאברהם.
 בקדמית אלה שהשלוח כה קטור, ואנו מניחם יור המנהלים אלו,
 ופואקים מדם בכוח לעמיתן, יור האמונה שלחורנו מצוה האל,
 אל בכוח בנהגתם להאיר לרבים של רבים. כיום הציון
 בנו מכוסף, כיום המבט הנו של רבים אל יחידים. יתך עם
 נבאג היקדום צומח הציון קטור, כיום שלחורם כה חסונה.
 פארי לחזק ולהתחזק, ואני יתקע בילד ליו פמית או הכאקת
 היקום נחם אורם פירק יור נקל ציון וירואים
 אל תרדו האור חור

דמנואל

ט' תשרי תשס"ו
בין כסה לעשור

לכבוד הרב והרבנית יצחק ובלו גרינברג.

היום יום א' ט' בתשרי ערב יום כיפור, ואני בדרכי חזרה מבודפסט לבריסל. חזרה אחרי שבת כה קשה, כנראה בגלל קטנות אמונתי, ובה הן הפחד של שבת תשובה, ערב יום כיפור בו אצטרך לעמוד בפני בוראי ולבקש סליחתו, והן ובעיקר אצטרך להביע חרטה על פשעי וחטאותי.

שבת כה קשה בגלל הפחד לשמוע את אשר שמעתי בצאתה של שבת זו. אני יושב וחושב ועוצר עצמי משום שככול הנראה אין בי יכולת להבין ולקבל את התשובה, אולי אין תשובה בכלל.

אך האם אנו חיים בעולם אקראי? האם הבחירה החופשית אותה נותן לנו אלוהים מה עצומה עד כי נדמה כי אין קורלציה בין מעשים לתוצאות ובין סיבה למסובב? תורת הקוונטים בפיסיקה מבוססת על ההנחה כי לכל אירוע בעולם סיכוי שווה להתקיים, האם זהו המסר האלוהי ולדרגת אמונה זו אנו צריכים לשאוף?

לפני מספר ימים, בראש השנה שוחחתי עם ילדי על הקריאה של ראש השנה, עקדת יצחק, ואכן שאלה קשה וכפולה, כיצד אל רחום וחנן דורש מאב להקריב בנו, כיצד אב מקריב בנו.

ברור כי ברגע הציווי כוונת הבורא הנה עקדת יצחק והקרבתו ורק בסוף התהליך הכוונה הופכת עקדת האייל, מדובר במעשה וכוונה אבסולוטיים אחרת אין משמעות לניסיון. יתכן וכוונת התורה הנה להוציא לפועל את השלמות של האמונה של אברהם באל, שלמות כה גדולה עד שאין בעניין של אברהם סתירה בין ציווי ה' להקריב את יצחק לבין הולדת עם ישראל, אמונה כה שלמה כך שהשאלה לא קיימת. בניסיון זה הושלמה האמונה של אברהם, אולי, לאחר ניסיון אברהם שרה ואבימלך.

אנו בניו של אברהם זוכים כל אחד ברמתו, באמונה זו שהנה כה קשה וכואבת לעתים. ברגעים אלה נשואים ענינו אל אותם נבחר ציבור, יחידי סגולה שבחרו בדרך של שליחות והנהגת הציבור, דרך שבחר גם J-J בעקבותיכם, עד נשמתו האחרונה, ואף לאחריה. ברגעים אלה שהשאלות כה קשות, אנו מביטים אל המנהיגים שלנו, ושואבים מהם הכוח להמשיך, את האמונה ששליחותנו מצווה היא, ויש בכוח הנהגתכם להאיר דרכם של רבים. כיום הצורך הנו מכופל, כיום המבט הנו של רבים אל יחידים. יחד עם הכאב הגדול צומח הצורך באור, כיום שליחותכם כה חשובה.

באתי לחזק ולהתחזק, ואני תקווה כי לא פגעת או הכאבתי.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים ולא תדעו דאבה עוד.

עמנואל

**"עצו עצה
ותפר דברו
דבר ולא יקום
כי
עמנו א-ל"**
(ישעיהו ח'),
(י')